

• FØROYA • SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 22.

Lýsingaprisur fyri nm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 2. juni 1945.

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárið

19. árg.

Ring samvitska og ósannindi.

Vit greiddu fólkí sannferðuga frá, hvussu umboðsmenninir fyri sambandið og fólkaflakks-framburðs-felagsliðið »kalt og kyniskt« avgjördu í landsnevndini bert at útbjóða 1 millión av teim 3 milliónunum, sum lögtingið hevði samtykt, at landsnevndin skuldi útbjóða.

Samstundis segdu vit, at bankarnir og sparikassarnir als ikki vildu læna tinginum nakað til muns til vinnulánsgrunnin. Vit upplýstu — sum satt var — at Sjóvinnubankin einans vildi læna 250.000 kr., Færø Amts Sparekasse 100.000 kr., meðan Føroya Banki ikki so frætt sum hevði givið svar. Hetta gjerdur peningastøðurnar, hóast tað í fjørheyst á tingi varð prógvað, at tær lógu inni við yvir 52.000.000 kr., ið vóru ólantar.

Harra Richard Long hevur lisið hetta. Og hóast hann sjálvur hevur meðábyrgd fyri hesa ræðuligu støðu hjá 20-mannaveldinum, hevur hann ógvast við og hildið, at hesin sannleiki er so burtur av allari leið illavorðin, at hann — eins og á sinni við figgjarhallsræðuleikanum — hevur kent seg noyddan at royna at træta sannleikan undir bordið við fyrst at siga: at okkara upplýsingar eru skeivir og við harnæst at bera fram positivt skeivar upplýsingar um ymiskt annað.

Annaðhvørt hesir skeivleikar ella ósannindi stava frá veruligari óvitan ella botna í »kynismu«, gerongan mun. Longs støða er líka ússalig í báðum tilfellum:

Sum tingmaður skal hann hava greiðu á teim málum og politisku viðurskiftum, ið hann er valdur at ansa, og

ósannindi, ið spretta av »kynismu« døma altíð sin mann, í hverjum starvi og á hverjum palli hann so er, almennum ella privatum.

Skipatrot er, viðgongur Long. Men harvið hevur hann dømt seg og fólkaflakkin, tá ið teir av sonnum einki positivt hava gjørt á tingi og í landsnevndi fyr við almennari hjálp at fáa skip.

Long kann ikki nokta,

at hann saman við afturhaldinum innan fyri fólkaflakkin og sambandið feldi uppskoti hjá javnaðarmonnum um, at landið skuldi við lóg fáa sær rætt til at læna av landsins avlopsmegi, um 60 milliónur, og við hjálp av hesum pen-

ingi veita okkara fiskimonnum tey tørvandi skip,

at hann saman við fólkaflakkinum og sambandinum var við til at fella javnaðarmannauppskotið um, at landsnevndin skuldi hava rætt til at »kontrahera« um bygging av fiskiførum.

at fólkaflakksmenn við Jóanes Patursson á odda saman við sambandsmonnum feldu javnaðarmanna uppskot sett fram stutt aftan á krigsins byrjan at tingið skuldi átaka sær ábyrgdina fyri innflutninginum av byggiftilari,

at hann sjálvur, Long, saman við afturhaldinum hevur felt onnur javnaðarmannauppskoti til styrkingar av Vinnulánsgrunninum.

Ellisrentan.

Vit hava móttikið hesa grein, ið lýsir frá, hvussu ellisrentufólk eru stillad her á landi í dag:

Tað gleddi mikið okkum gomlu, tá ið ellisrentan fyrri januar ársfjórðing kom, tí hon var ein góðan mun meiri, enn hon hevði verið ársfjórðingarnar frammanundan.

Men henda gleðin var bert stokkut, tí, tá ið rentan fyrri april ársfjórðing kom (ikki fyrr enn mitt í mai mánaði í staðin fyrri fyrst í april), var vónbrotið so mikið størri, tí at tá var hon minkað niður aftur í tað sindrið, sum verið hevði fyrri ársfjórðingarnar í fjør.

Nú havi eg fingið frágreitt, at tann munur, sum ellisrentan var meiri fyrri januar ársfjórðing, stavaði frá eykadýrtíðarviðbót fyrri alt ellisrentuárið 1944/45.

Hevði tað verið so, at rentan framvegis varð goldin fyrri hvønn ársfjórðing við somu peningahædd sum í januar ársfjórðingi, so høvdu øll verið fegin við, tí at tá hevði hon næstan rokkið til tað mest neyðturviliga til livsins upphald, men nú noyðast vit, sum liva skulu av ellisrentu, manga løtu at sita bæði svong og køld, tí tey neyðar oyruni, sum teir stýrandi hava umt okkum, eru so smá og so fá, at hungurin er dagligur gestur okkara.

Ofta er tað so, at gamal maður dýmar sær væl at roykja sær eina pípu, men sum tubbakprisirnir nú eru, verður lítið eftir av ellisrentuni til at keypa mat fyrri, tá ið tubbakkid skal verða goldið av henni eisini.

Tað stóð at lesa í bløðunum í síni tíð, tá ið ellisrentulógin var til viðgerðar á danska ríkisdegi, at fólkatingsmaður okkara, ið tá var, mótmælti at lata so høga ellisrentu, sum Danir tá vóru hugaðir fyrri at veita okkum, tí, segði hann, Føroyingar liva av føroyskum kosti, og hann er so biligur, so at teimum er ikki tørvur á at fáa so nógv ellisrentu, og so er tað soleiðis, at tað bugva altíð einir tveir fiskarar í hverjum húsi, og teir geva teimum gomlu at eta frá sær, tí hjartalagið er so gott; nakað annað var, um Føroyingar skuldu livað av danskum kosti, so hevði so lítil ellisrenta ikki rokkið til, men so er ikki, og tí kunna hini gomlu lata seg noyða við 150 kr. um árið í ellisrentu.

Til tess noyðist eg at siga, at hjá mær og fleiri ellisrentufólkum sum eg kenni, er eingin fiskari í húsinum, so at skulu tey gomlu fáa ein fisk at eta, so mega tey keypa hann fyrri dýran pening. Annar føroyskur kostur er ikki at fáa og als eingin, sum kann kallast at vera biligur. Kjetid er sum kunnugt ógviliga dýrt, men tað er heldur ikki handilsvara og er ikki at fáa til keyps. Hini gomlu treingja eisini til at fáa eitt klædnaplagg av og á, men tað er jú heilt vónleyst at hugsa um at keypa klæði, fyrr mega tey ganga sum dassin. Ein troyggja var ein dagin komin úr einum bóndahúsi higar í eitt hús at selja; eg sá ongur gull- og silvurtræður í henni, men hon kostaði kortini 75 kr., og so var hon so lítil, at eingin fullvaksin maður kundi fara í hana.

Eg átti fyrr nakrar hønur og dunnur, men eg mátti ávliva tær, tí at ikki vóru ráð til at keypa fóður til teirra, so hvørt sum tað dýrkaði, og so statt fái eg ikki eitt egg at smakka longur.

Eg loyvi mær tí at spyrja teir, sum ráða fyrri borgum í hesum landi, um teir ikki enn munnu fara at taka til umhugsunar at veita hinum gomlu eitt sindur meiri í ellisrentu, so at tey ikki framvegis skulu sita og svøla. Um ikki ein broyting kemur nakað skjótt hesum viðvikjandi, so mæli eg til, at lögtingið verður uppløyst sum skjótast, so at fólkið kann sleppa fram at velja nýggjar menn inn aftur á ting, slikar, ið unna gomlum fólkí ein bita inn í munnin, tí at ellisrentan er ikki tí so innskroppin, at eingin peningur

er í landinum, nei, peningi er ov mikið av. Lesið bert bóklingin, sum P. M. Dam nú hevur sent út í hvørt hús, og sum miðar ímóti at seta arbeiði í gongd til øll bæði á sjógv og landi. Har stendur at lesa, hvussu øtligt av peningi er til í landinum.

Gamal maður.

Klædnaverur til Danmarkar.

Med det Formaal for Øje, at faa indsamlet et passende Kvantum Uld og Uldvarer til Fordel for nødlidende Borgere i Danmark, er der dannet en Indsamlingskomite bestaaende af:

Direktor Magnus Dahl, Vaag,
Grosserer Poul Hansen, Thorshavn,
Købmand Chr. Holm Jacobsen, Thorsh.,
Købmand Otto Jacobsen, Vestmanhavn,
Købmand O. F. Joensen, Klaksvig,
Købmand J. F. Kjølbro, Klaksvig,
Grosserer Knud Lambaa, Thorshavn,
Direktor Daniel Niclasen, Servaa,
Fuldmægtig Jørgen Nicolajsen, Thorsh.,
Fuldmægtig Harry Olesen, Thorshavn,
Købmand J. K. Petersen, Sand,
Købmand S. P. Petersen, Fuglefjord,
Fuldmægtig Poul Skade, Thorshavn,
Købmand J. E. Thomsen, Sandevaag,
Købmand Th. F. Thomsen, Tveraa.

Det er Komiteens Hensigt at stille de indsamlede Varer til Raadighed for en dertil egnet Institution i Danmark, der kan paatage sig Fordelingen af det indsamlede til de mest trængende.

Der henvises til, at der for et Par Aar siden fra gejstlig Side var et Nædraab i Radioen om at hjælpe med Beklædningsvarer, alt hvad der var muligt, da Situationen allerede den Gang var meget kritisk.

Med det, der er sket siden da, kan det let forstaaes, at Forholdene ikke er blevet bedre, og Indsamlingens Forretningsudvalg beder dem derfor om, i det Omfang, det er muligt, at bidrage til, at denne Uld- og Uldvareindsamling kan faa et saa stort Omfang, at det kan blive til virkelig Gavn for alle dem dernede, der lider Nød, Børn saavel som Voksne.

Vi haaber, De kan give Indsamlingen Deres Tilslutning, og beder Dem om venligst at sende Deres eventuelle Varebidrag til Amtsfuldmægtig P. Skade, Thorshavn, der vil foranledige det opbevaret.

FORRETNINGSUDVALGET,
Thorshavn, den 26. Maj 1945.

Poul Hansen. Chr. Holm Jacobsen.
Knud Lambaa. Jørgen Nicolajsen.
Poul Skade.